

світоглядної, морально-духовної, етичної, естетичної, правової та інших культур особистості, оскільки цінності є універсальною категорією, що органічно входить в усі сфери людської життєдіяльності.

На думку Ю. Соловійової аксіологічна культура майбутнього вихователя ЗДО є особистісним інтегративним утворенням, котре включає систему цінностей, основу яких становлять загальнолюдські цінності, що є стійкими орієнтирами, за якими студент співвідносить своє життя та педагогічну діяльність [5]. Отже, аксіологічна культура має для майбутнього вихователя ЗДО велике професійне значення. Вона відображає рівень його педагогічної майстерності, професійної компетентності, педагогічної культури, здатності до самовиховання та самовдосконалення.

Література

1. Гриньова В.М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти). Харків: Основа, 1998. 300 с.
2. Крылова Н.Б. Формирование культуры будущего специалиста. М.: Высшая школа, 1990. 142 с.
3. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. М.: Знание, 1989. 47 с.
4. Слостенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. М.: Просвещение, 1976. 160 с.
5. Соловійова Ю.О. Структурні компоненти аксіологічної культури майбутнього вчителя. *Педагогіка та психологія*: зб. наук. праць. Харків, 2004. Вип. 26. Ч.1. С. 130 – 135.
6. Хомич Л. Зміст культурологічної парадигми розвитку педагогічної освіти. *Культурологічна складова професійного розвитку педагога*: зб. наук. праць. 2012. С. 13 – 22.

References

1. Hrynova V.M. Formuvannia pedahohichnoi kultury maibutnoho vchytelia (teoretychnyi ta metodychnyi aspekty). Kharkiv: Osnova, 1998. 300 s.
2. Krylova N.B. Formyrovanye kultury budushcheho spetsyalysta. M.: Vysshaya shkola, 1990. 142 s.
3. Leontev A.A. Pedahohycheskoe obshchenye. M.: Znanye, 1989. 47 s.
4. Slastenyn V.A. Formyrovanye lychnosti uchytelia sovetskoj shkolyi v protsesse professyonalnoi podhotovky. M.: Prosveshchenye, 1976. 160 s.
5. Soloviova Yu.O. Strukturni komponenty aksiolohichnoi kultury maibutnoho vchytelia. Pedahohika ta psykholohiia: zb. nauk. prats. Kharkiv, 2004. Vyp. 26. Ch.1. S. 130 – 135.
6. Khomych L. Zmist kulturolohichnoi paradyhmy rozvytku pedahohichnoi osvity. Kulturolohichna skladova profesiinoho rozvytku pedahoha: zb. nauk. prats. 2012. S. 13 – 22.

Одержано статтю: 20.02.2019

Прийнято до друку: 16.03.2019

УДК: 37.035.6(477)

DOI: 10.15330/esu.15.187-194

Неля Сірант,

асистент, Львівський національний університет
імені Івана Франка (м. Львів, Україна)

Nelia Sirant,

Assistant, Ivan Franko Lviv National University
(Lviv, Ukraine)

nelya03@ukr.net

ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ В СІМ'Ї

DECORATIVE-APPLIED ART AS A FACTOR INFLUENCING ON THE AESTHETIC UPBRINGING OF THE CHILD IN THE FAMILY

У статті аналізується декоративно-ужиткове мистецтво як чинник естетичного виховання дитини в сім'ї. Доведено, що воно є одним з найдавніших видів

художньої практики людини і володіє невичерпною енергією впливу на особистість, оскільки акумулює величезний історичний, духовний, естетичний досвід, має важливе значення для розвитку художньо-естетичної культури, виховання почуттів, формування естетичного смаку, культури побуту, праці, людських відносин. Народне декоративно-ужиткове мистецтво володіє значним потенціалом можливостей у пізнанні довкілля та є важливим засобом естетичного виховання дітей у сім'ї.

Ключові слова: декоративно-ужиткове мистецтво, засоби естетичного виховання, діти, сім'я, естетичний смак, емоційний досвід.

The article deals with the analysis of decorative and applied art as a factor of child's aesthetic education in a family. It is one of the most ancient forms of artistic practice of a man and possesses inexhaustible energy of influence on individuality, since it accumulates a huge historical, spiritual, aesthetic experience, is essential for the development of artistic and aesthetic culture, cultivation of feelings and formation of aesthetic taste, culture of everyday life, labor and human relations. Folk decorative art introduces a child into the world of beauty, teaches to love the native land and saves nature, instills moral points of reference, educates human values. The child learns such concepts as size, form, color, composition, ornament, mastering specific artistic skills and skills in this case. The child learns to recognize beauty in surrounding subjects and phenomena by joining the folk art, accumulating "luggage" of beauty in the soul.

We have argued that folk arts and crafts is being characterized by pronounced features such as: decorative, expressive color and plastic, uniqueness of the ornament, variety of textures of materials. This fact is based on the analysis of scientific literature. It is noted that folk decorative and applied arts as a form of artistic creativity are an effective means of forming a child's aesthetic attitude to the surrounding reality, emotionally affects the formation of personality, providing: spiritual needs of the child, education of love for mankind, its cultural and artistic heritage; the development of the child's psyche, natural instincts and abilities; enriching the child's practical and emotional experience, forming aesthetic needs; development of aesthetic taste, perception and sensation; positive attitude on creative conscious, active artistic and labor activity; desire for manifestation of personal qualities and creative self-realization. Thus, folk decorative and applied arts obtain a significant potential of knowledge in the surrounding subject's understanding of world and are an important means of children aesthetic education in the family.

Key words: decorative and applied arts, means of aesthetic education, children, family, aesthetic taste, emotional experience.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні трансформації, що відбуваються в нашому суспільстві, вимагають підвищення ролі особистості, її творчого потенціалу в усіх галузях життєдіяльності, зокрема і в духовній сфері. Успішна реалізація цього завдання зумовлюється здатністю людини естетично сприймати дійсність, умінням виокремлювати естетичні цінності в предметах навколишньої дійсності та людських стосунках, здатності жити і творити "за законами краси".

Мета статті – проаналізувати декоративно-ужиткове мистецтво як чинник естетичного виховання особистості, виокремити педагогічні умови ефективного здійснення процесу естетичного виховання дітей у сім'ї засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Необхідною умовою побудови сучасної системи естетичного виховання дітей, розвитку естетичної культури особистості є використання у виховній роботі народного декоративно-ужиткового мистецтва, що здійснює значний емоційно-естетичний вплив на внутрішній світ дитини. З цього

приводу відомий український письменник О. Гончар зазначав: “Дівоче вбрання і козацька люлька, інкрустований топірець гуцула і різьблена спинка саней, бабусина розмальована скриня і мисник на стіні, вишитий рушник і звичайна віконна лиштва – будь-яка ужиткова річ під рукою невідомого художника чи художниці ставала мистецьким витвором... Людина оточувала себе красою, знала в ній смак, художньо прикрашувала життя, заповонена одвічним, таким нестримним бажанням творити” [2, с. 7].

Декоративно-ужиткове мистецтво є чи не одним з найдавніших видів художньої практики людини. Його назва походить від латинського “deso” – прикрашати, а у визначення “ужиткове” вкладена думка про те, що воно одночасно слугує і задовольняє практичні й естетичні потреби людини. Уперше таке поєднання цих слів на початку ХХ ст. запропонував відомий етнограф і мистецтвознавець В. Січинський, який писав: “Ця назва починає загально прийматися у всіх європейських мовах для означення тих галузей мистецтва, що залишаються поза архітектурою і малярством. Досі у мистецтвознавчій термінології для означення усіх цих галузей не було якогось єдиного терміну... Говорилося про “артистичний промисел”, “прикладне мистецтво”, також “мистецтво декоративне”, “промислове”, “виробниче”. Всі ці терміни не відповідають сучасному розумінню мистецької праці та не означають у належній мірі властивостей усіх галузей мистецького виробництва” (цит. за [7, с. 8]).

На думку Л. Оршанського, у народному декоративно-ужитковому мистецтві закладено великий художньо-творчий потенціал, нехтування яким, як свідчить досвід попередніх десятиліть, руйнує народну культуру, збіднює духовність суспільства й окремої особистості. Зневажливе ставлення до національної культури, пам’яті народу призводить до занепаду культури, а відтак і до знищення нації. Тому майбутні громадяни України повинні бути національно зорієнтованими, творчо збагаченими, художньо активними особистостями [4, с. 3].

Народне декоративно-ужиткове мистецтво володіє невичерпною енергією впливу на особистість, оскільки акумулює величезний історичний, духовний, естетичний досвід, має важливе значення для розвитку художньо-естетичної культури, виховання почуттів, формування естетичного смаку, культури побуту, праці, людських стосунків [5]. Народне декоративно-ужиткове мистецтво характеризується культурно-історичною, художньо-естетичною і практико-трудовою єдністю, адже сформувалося впродовж віків як органічний складник господарсько-культурної діяльності народу.

Народне декоративно-ужиткове мистецтво – це втілення уявлення народу про добро і красу, багатство рідної землі. Яскрава палітра фарб, контрастний малюнок, наявність різних видів орнаменту (геометричного, рослинного, тваринного та ін.) є особливою рисою народної творчості. Традиційні українські орнаменти представлені в народному мистецтві як художньо-определена форма багатовікового досвіду засвоєння народом соціального середовища [1].

Народне декоративно-ужиткове мистецтво – явище живе, що постійно змінюється і розвивається відповідно до загальних закономірностей традиційної культури і тенденцій розвитку українського мистецтва. Ліплення, різьблення, вишивання та інші його види передають естетичний смак, відчуття форми, кольору, образу, формують відповідні навички виготовлення художніх виробів. Особливості образної мови народного мистецтва дозволяють розвивати естетичну сприйнятливність до явищ і предметів навколишньої дійсності, відповідають природним

потребам дитини у яскравих кольорах, барвистих мотивах, ритмічних орнаментальних композиціях.

Свого часу С. Русова наголошувала на важливості виховання дітей на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва задля розширення їхнього світогляду, формування звички до художньої праці, прищеплення любові до прекрасного. При цьому особливу увагу вона звертала на національний орнамент, наголошуючи на його непересічному значенні в естетичному вихованні дітей. На думку С. Русової, “народний орнамент має отримати належне місце в помешканні дитини, щоб вона, побачивши на стіні вишитий рушник, кафлі на грубці, лаву, вкриту плахтою, почувала себе природно, неначе серед своїх знайомих речей. Найпершими видами художньо-творчої діяльності дітей мають стати вишивання, складання, випилювання, конструювання та ін.” [9, с. 69].

Підкреслюючи важливість художньо-творчої діяльності молодого покоління, В. Сухомлинський пов’язував її зі сферою естетичних емоцій особистості, що залишає глибокий слід у чуттєвій пам’яті дитини. Виховну роботу, на думку педагога, необхідно здійснювати так, щоб діяльність дитини була водночас і естетичною діяльністю. “Цьому сприяють найрізноманітніші види художньої дитячої творчості: випилювання, випалювання, рукоділля, вишивання, в’язання та ін. Художньо-творча діяльність, сповнена естетичних поривань і відчуттів, поступово розвиває та зміцнює розуміння краси, прагнення не лише до високопродуктивної, а й до красивої праці” [10, с. 180].

Народне декоративно-ужиткове мистецтво, будучи одним із найдавніших видів художньо-творчої діяльності людини, засобом осмислення дійсності та безпосереднього вираження побуту, культури, світогляду народу, посідає особливе місце в естетичному вихованні й духовному розвитку дітей. З цього приводу дослідник В. Мосіяшенко зазначає, що розвивати відчуття прекрасного, формувати високі естетичні смаки, вміння розуміти та цінувати твори мистецтва, пам’ятки історії й архітектури, красу і багатство природи – це ті завдання, які можуть успішно розв’язуватися лише тим, що створено народом [3]. Подібно до інших напрямів мистецтва, народне декоративно-ужиткове мистецтво вводить дитину у світ краси, вчить любити рідний край і берегти природу, прищеплює моральні орієнтири, виховує загальнолюдські цінності. При цьому дитина пізнає такі поняття, як розмір, форма, колір, композиція, орнамент, опановує специфічні художні вміння та навички. Долучаючись до народного мистецтва, дитина вчиться розпізнавати красу в оточуючих предметах і явищах, накопичує “багаж” прекрасного в душі.

Аналіз наукової літератури свідчать про те, що народне декоративно-ужиткове мистецтво характеризується своїми яскраво вираженими рисами. Декоративність, виразність кольору і пластики, унікальність орнаменту, різноманітність фактур матеріалів – основні характерні риси творів народного декоративно-ужиткового мистецтва, які співзвучні естетичному почуттю, доступні для сприйняття та розуміння дітьми. У творах народного декоративно-ужиткового мистецтва, як і в дитячій “наївній” творчості, все радісне і барвисте, тому життя сприймається і зображується в піднесених мажорних тонах.

Важливим є те, що народне декоративно-ужиткове мистецтво внаслідок своєї специфіки покликане вносити в життєдіяльність дитини момент гри, допомагає прикрасити, розважити, сформуванню світогляд через естетичні почуття, які народжуються в дитині від практичного користування справді художніми речами, від споглядання їх як частки навколишньої реальної дійсності. Тому воно є

найважливішим компонентом у вихованні естетичних смаків, формуванні внутрішнього світу дитини. Крім того, народна образність синтезує в собі духовну і матеріальну творчість як цілісну і нерозривну, що склалася історично та вивірена віками. Світ декоративних образів, яскравих кольорів, простих і доступних форм творів народного декоративно-ужиткового мистецтва захоплює дітей, викликає насолоду, одухотворює їх, підносить до стану натхнення, створюючи тим самим психологічний комфорт. Це перший етап “діалогу” з красою предметного світу. Подальше глибоке спілкування зі світом прекрасного активізує дитячі емоції, викликає до життя творчу уяву, стимулює фантазію, пробуджує художнє відчуття, формує елементи образного мислення. Нагромаджений емоційний досвід пробуджує в дитині “художника” з високою культурою і гамою почуттів, веде до вдосконалення інтелектуальної сфери.

Окрім морально-виховних можливостей, краса творів народного декоративно-ужиткового мистецтва має творчо-спонукальну здатність, що є надзвичайно важливою рисою у вихованні гармонійної особистості. Відомо, що краса викликає бажання творити, дотримуватися законів її буття у всіх сферах людської діяльності. Естетичне ставлення, як відомо, виникло на базі предметно-практичної діяльності людини як прояв її духовного начала. Тут важливо підкреслити, що специфічною рисою народного декоративно-ужиткового мистецтва є розуміння краси речей не як результату їх оздоблення, а, головним чином, того творчого процесу, у результаті якого виникає спочатку задум, який у подальшому втілюється в декоративно-ужитковий виріб.

Важливими компонентами будь-якого декоративно-ужиткового виробу є орнамент і колір. В українській народній орнаментиці, як елементі національно-духовної культури, відображені релігійні уявлення народу, особливості побуту, моральні імперативи, естетичні ідеали. Основним джерелом натхнення народних майстрів слугувала гармонія навколишнього світу, що проявлялася у красі рідної землі, захоплюючих явищах природи, побуті, людських стосунках. Українське народне декоративно-ужиткове мистецтво надзвичайно різноманітне за сюжетами, мотивами, прийомами. Завдяки “силі” образів, колористиці, сміливості й оригінальності задуму, простоті та вмілому використанню матеріалів народне мистецтво виховує в дітях почуття прекрасного, відчуття гармонії, порядку, досконалості.

Народне декоративно-ужиткове мистецтво входить у світ дитини з перших її днів і супроводжує крізь усе життя. Дитячі малюнки “повторюють” багатовіковий цикл накопичення декоративно-зображувального фону народного мистецтва: починаючи від найпростішої лінії – до умовного зображення зірки, квітки, птаха, риби, звіра і далі, до конкретних предметів і людської постаті. Можливість навчання різних прийомів і художніх технік (розписування глиняних виробів, виготовлення узорних тканин методом переплетення ниток, вишивання, художній розпис та ін.) цілком доступні для дітей у сім’ї. Дітей раннього віку здебільшого захоплює художньо-творча робота, пов’язана з використанням різних підручних засобів і матеріалів (глина, папір, тканина, фольга, нитки, бісер, шкіра та ін.). Старших дітей приваблює можливість опанування нових художніх технік виготовлення та оздоблення декоративно-ужиткових виробів (карбування, різьблення, ткання, в’язання, вишивання та ін.).

Як приклад передачі мистецьких традицій декоративно-ужиткового мистецтва, слід згадати відомі сімейні династії українських народних майстрів – гончарів із Опішні (Пошивайли), різьбярів із Косівщини (Шкірібляки, Корпанюки),

вишивальниць з Полтащини (Каліниченки, Кисілі, Роїки), ткачів із Решетилівки (Товстухи, Бабенки, Бондарці), художниць ручного розпису з Петриківки (Панки, Соколенки, Пікуші) та ін.

Народне декоративно-ужиткове мистецтво покладено в основу розвитку різних видів художньо-творчої діяльності дітей, що сприяє розвитку таких психічних процесів, як сприйняття, образне мислення, уява, емоційно-позитивне ставлення до естетичних об'єктів. Розв'язуючи завдання формування у дітей естетичного ставлення до навколишньої дійсності, Т. Комарова наголошує, що лише на основі естетичного сприйняття можуть бути сформовані естетичні уявлення дітей, тому народне декоративно-ужиткове мистецтво з його яскравою образністю та виразністю стає для цього найсприятливішим підґрунтям [6, с. 7]. Отже, художньо-творча діяльність як створення конкретного декоративно-ужиткового виробу розвиває естетичний смак та збагачує естетичну чуттєвість дитини.

У процесі художньо-творчої діяльності – аплікації, декоративного розпису, ліплення, плетіння та ін. – діти знайомляться зі зразками народного декоративно-ужиткового мистецтва, привчаються бачити і любити його в усьому розмаїтті орнаментів і кольорів. Спільні дітей і батьків спостереження за природою, навчання уміння бачити в рослинних формах симетричність, барвистість, гармонійність поєднання кольорів виступає основою художньо-творчої діяльності. Такий шлях художнього засвоєння дійсності – від спостереження до зображення узагальнених форм рослин, квітів, які становлять художню композицію, – дає змогу розширити уявлення дітей про красу, збагачує новими способами відображення дійсності. Створення орнаментальних композицій і візерунків, що прикрашають предмети побуту, приносять дитині радість творчості, забезпечують естетичне задоволення.

У процесі художньо-творчої діяльності на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва діти набувають навичок малювання, вирізання, ліплення, плетіння, вишивання та ін.; у них активно розвивається просторова уява, образне мислення, спостережливість, формується естетичне сприйняття дійсності. Багатьом видам дитячої художньо-творчої діяльності притаманна клопітка, інтелектуально та фізично напружена діяльність, що забезпечує розвиток дрібної моторики і когнітивних здібностей дітей.

Естетичне виховання дітей у сім'ї засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва має здійснювати з дотриманням таких основних умов:

- 1) опора на освітньо-виховний потенціал народної педагогіки;
- 2) систематичне спілкування з творами народного декоративно-ужиткового мистецтва;
- 3) участь дитини у різних видах художньої творчості, що ґрунтується на автентичних творах народного декоративно-ужиткового мистецтва;
- 4) урахування вікових й індивідуальних можливостей дитини, які є визначальними для при відборі видів художньо-творчої діяльності на засадах народного декоративно-ужиткового мистецтва;
- 5) раціональне поєднання різних форм прилучення дитини до народного декоративно-ужиткового мистецтва (оздоблення інтер'єру дитячими художніми творами, відвідування виставок творів народного мистецтва, красназавчих і художніх музеїв, наступність занять художньою творчістю в сім'ї, школі та позашкільному закладі освіти та ін.) та методів авансованого успіху художньо-творчої діяльності;

- б) створення в сім'ї сприятливого емоційного середовища для образного, емоційного сприйняття творів народного декоративно-ужиткового мистецтва та максимального використання продуктів дитячої художньо-творчої діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Народне декоративно-ужиткове мистецтво, як вид художньої творчості, є дієвим засобом, що формує у дитини естетичне ставлення до навколишньої дійсності, емоційно впливає на формування її особистості, забезпечуючи: духовні потреби дитини, виховання любові до власного народу та його культурно-мистецької спадщини; розвиток дитячої психіки, природних задатків і здібностей; збагачення практичного й емоційного досвіду дитини, формування її естетичних потреб; розвиток естетичного смаку, естетичного сприйняття та естетичного відчуття; позитивне налаштування на творчо усвідомлену й активну художньо-трудова діяльність; прагнення до прояву особистісних якостей та творчої самореалізації.

Потенціал сім'ї здійснює вагомий естетично-виховний вплив на особистість дитини, тобто матеріальні, моральні, емоційно-психологічні умови, родинні традиції, художньо-трудова атмосфера мають важливе значення у процесі естетичного виховання молодого покоління. На жаль, нині не всі батьки розуміють важливу виховну функцію народного декоративно-ужиткового мистецтва. Через брак часу, матеріальні труднощі, інколи відсутність відповідних знань і вмінь батьки не залучають дітей до занять художньою творчістю. Низький рівень виховного впливу батьків, відсутність естетичної та трудової атмосфери в сім'ї негативно позначаються на естетичному вихованні дітей. Зазвичай у сім'ях, де батьки професійно займаються народними художніми ремеслами або вміло оформляють домашній інтер'єр в етностилі, в естетичному вихованні дітей завжди присутні елементи народної художньої творчості. Окрім цього, у сім'ях, де батьки дотримуються обрядів, бережуть споконвічні мистецькі традиції, – діти з раннього віку стають об'єктами потужного естетичного впливу народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Таким чином, народне декоративно-ужиткове мистецтво володіє значним потенціалом можливостей у пізнанні навколишнього предметного світу та виступає важливим засобом естетичного виховання дітей у сім'ї. Подальшого дослідження потребує висвітлення проблеми спільної роботи сім'ї та закладів освіти, активізації творчої та пізнавальної активності всіх учасників навчально-виховного процесу – дітей, батьків, педагогів – на ниві естетичного виховання зростаючої особистості.

Література

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1993. 272 с.
2. Гончар О. Чарівний світ Катерини Білокур. *Катерина Білокур*. Київ: Мистецтво, 1972. С. 4–12.
3. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми : ВТД “Університетська книга”, 2005. 176 с.
4. Оршанський Л.В. Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання: монографія. Дрогобич: Швидко Друк, 2008. 278 с.
5. Соломенникова О.А. Народное декоративно-прикладное искусство как средство формирования начал эстетического отношения к действительности у детей старшего дошкольного возраста : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02; 13.00.07. Москва, 1997. 210 с.
6. Народное искусство в воспитании дошкольников / под ред. Т.С. Комаровой. Москва, 1996. 143 с.
7. Основы эстетического воспитания : учеб. для пед. вузов / редкол. : Г.Л. Абрамович и др.; под ред. А. К. Дремова. Москва : Высшая школа, 1975. 325 с.

8. Олексюк Л.Н. Учить детей любить прекрасное. Киев : Рад. школа, 1976. 100с.
9. Русова С. Доскільне виховання. *Вибрані педагогічні твори* / упор. Проскура О. В. Київ : Освіта, 1996. С. 34–184.
10. Сухомлинський В. О. Естетичне виховання і культура почуттів. *Вибрані твори*: в 5 т. Київ : Рад. школа, 1976. Т.1. С. 177–184.

References

1. Antonovych Ye. A., Zakharchuk-Chuhai R. V., Stankevych M. Ye. Dekorativno-prykladne mystetstvo. Lviv : Svit, 1993. 272 s.
2. Honchar O. Charivnyi svit Kateryny Bilokur. Kateryna Bilokur. Kyiv: Mystetstvo, 1972. S. 4–12.
3. Mosiiashenko V. A. Ukrainska etnopedahohika : navch. posib. Sumy : VTD “Universytetska knyha”, 2005. 176 s.
4. Orshanskyi L.V. Khudozhno-trudova pidhotovka maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia: monohrafiia. Drohobych: Shvydko Druk, 2008. 278 s.
5. Solomennykova O.A. Narodnoje dekorativno-prykladnoje iskusstvo kak sredstvo formirovaniya nachal estetycheskoho otnoshenija k deistvitelnosti u detei starsheho doskolnoho vozrasta : diss. ... kand. ped. nauk : 13.00.02; 13.00.07. Moskva, 1997. 210 s.
6. Narodnoe iskusstvo v vospitanii doskolnikov / pod red. T.S. Komarovoi. Moskva, 1996. 143 s.
7. Osnovy estetycheskoho vospitania : ucheb. dlia ped. vuzov / redkol. : H.L. Abramovych y dr.; pod red. A. K. Dremova. Moskva : Vysshiaia shkola, 1975. 325 s.
8. Oleksiuk L.N. Uchit detei liubit prekrasnoje. Kyev : Rad. shkola, 1976. 100 s.
9. Rusova S. Doshkilne vykhovannia. Vybrani pedahohichni tvory / upor. Proskura O. V. Kyiv : Osvita, 1996. S. 34–184.
10. Sukhomlynskyi V. O. Estetychne vykhovannia i kultura pochuttiv. Vybrani tvory: v 5 t. Kyiv : Rad. shkola, 1976. T.1. S. 177–184.

Одержано статтю: 19.02.2019

Прийнято до друку: 2.04.2019

УДК 373.5.017.4

DOI: 10.15330/esu.15.194-201

Руслана Соїчук,

доктор педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний
університет (м. Рівне, Україна)

Ruslana Soichuk,

Doctor of pedagogical sciences, Associate Professor,
Rivne State University of Humanities
(Rivne, Ukraine)

ruslanasoichuk@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ЗСО

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATION THE NATIONAL SELF- AFFIRMATION OF PUPIL YOUTH IN THE EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES OF THE ISE INSTITUTION

У статті актуалізовано проблему виховання національного самоствердження в підростаючого покоління та визначено як діяльнісну причетність особистості до ідей і вищих цілей суспільства і держави, що узгоджуються з національними цінностями та є важливим підґрунтям консолідації нації й формування почуття патріотизму як надцінності особистості. Схарактеризовано педагогічні умови виховання національного самоствердження учнівської молоді у позаурочній діяльності закладу ЗСО: підготовка педагогів до виховання національного самоствердження в особистості; реалізація інтер-активної програми виховання учнівської молоді “Через національне самоствердження до процвітання”; створення демократично-сприятливого освітнього середовища в закладі